

ارزش‌های روستایی و توسعه

مولفان

دکتر وحید ریاحی

دانشیار - جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشکده علوم جغرافیایی، دانشگاه خوارزمی

نویسنده کرمی

دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی - دانشکده علوم جغرافیایی، دانشگاه خوارزمی

تهران

۱۳۹۵

سرشناسه	: ریاحی، وحید، ۱۳۵۲ -
عنوان و نام پدیدآور	: ارزش های روستایی و توسعه/ مولفان وحید ریاحی، خدیجه کریمی.
مشخصات نشر	: تهران: انتشارات آکادمیک؛ تهران: انجمن جغرافیایی ایران، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	: ۱۵۱ ص: مصور، جدول، نمودار .
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
موضوع	: عمران روستایی
شناسه افزوده	: انجمن جغرافیایی ایران
رده بندی کنگره	: ۹۴۹HN / ۱۳۹۶۸ع ر ۹
رده بندی دیوب	: ۱۴۱۲/۳۰۷
شماره کتابخانه	: ۴۶۵۹۵۳۹ ی

عنوان: ارزش های روستایی و توسعه

تألیف: وحید ریاحی، خدیجه کریمی

انتشارات: آکادمیک و انتشارات انجمن جغرافیایی ایران

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۴۲۳-۳۲-۴

نوبت انتشار: اول ۱۳۹۵ - تهران

قیمت: ۲۰۰۰ تومان

طراح: گروه گرافیک ۴ رنگ

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

چاپ: ۴ رنگ

◀ **فروشگاه مرکزی:** خیابان قائم مقام، بالاتر از خ - مطهری، کوچه دهم، پلاک ۱۰، واحد ۱۰ - تلفن: ۸۸۵۳۶۷۳۶

◀ **فروشگاه شماره ۲:** خیابان مفتاح جنوبی، خ- خاقانی، دانشگاه خوارزمی - واحد انتشارات - تلفن: ۸۱۵۸۲۲۴۴

■ **پست الکترونیکی:** Academicpub1@gmail.com ■ **وبسایت:** Academicpress.co

«این اثر مشمول قانون حمایت مؤلفان و مصنفان مصوب ۱۳۴۸ است. هر کس تمام یا قسمتی از این اثر را بدون

اجازه مؤلف (ناشر) نشر یا پخش یا عرضه کند مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت»

فهرست مطالب

۱	پیشگفتار
۱	بخش اول: ارزش های روستایی و توسعه یکپارچه
۳	مقدمه
۴	پارادایم جدید توسعه روستایی
۵	الگوی جدید توسعه روستایی
۵	توسعه درون زا
۹	محدوده های کشت و صنعت
۱۲	پارادایم شبکه نظریه های توسعه روستایی "راه سوم"؟
۱۸	کشاورزی چند منظوره اهمی برای توسعه روستایی
۱۹	محرومیت های روستایی (خرسی و منابع)
۲۲	ارزشهای روستایی به عنوان منابع توسعه محلی
۲۵	ارزش های اکولوژیکی
۲۷	ارزش های اجتماعی و فرهنگی
۳۰	ارزشهای اجتماعی
۳۲	تعریف جدید توسعه روستایی
۳۴	عناصر یکپارچه سازی توسعه روستایی
۴۳	مقابله با محرومیت دسترسی
۴۷	مقابله با محرومیت های منابع
۵۳	اجزای مدل منتج از تجزیه و تحلیل
۶۳	بخش دوم: جایکا و تجارب توسعه روستایی
۶۵	مسائل فعلی توسعه روستایی
۶۵	اهمیت کاهش فقر
۶۶	تعریف توسعه روستایی
۶۷	روند های بین المللی توسعه روستایی
۶۸	تلاش های ژاپن در توسعه روستایی
۶۹	تلاشهای یک جانبه به توسعه روستایی
۶۹	مسائل توسعه روستایی
۷۱	رویکردهای موثر برای توسعه روستایی

الف) توسعه درون زا:	۷۱
ب) توسعه مشارکتی	۷۲
اهداف توسعه روستایی	۷۲
قابلیت های اجرایی موثر برای هر هدف	۷۳
بررسی رئوس مطالب عمومی اهداف توسعه روستایی	۷۵
اهداف میان مدت توسعه	۷۵
فعالیت جایکا	۷۶
اهداف میان مدت توسعه؛ بهبود درآمد کشاورزان:	۸۳
یکم) بهبود درآمد غیر کشاورزی	۸۳
الف) توسعه قابلیت های کسب و کار کشاورزان	۸۴
ب) بهبود شرایط کار آفرینان و کسب و کارهای کوچک مقیاس:	۸۵
دوم) اعتبارات خرد و رمان اجتماعی	۸۵
سوم) ظرفیت سازی صبح	۸۷
چهارم) توسعه زیرساخت ها	۸۷
فعالیت های جایکا	۸۸
الف) بهبود زیرساخت ها:	۸۸
ب) اطمینان از مدیریت پایدار و مناسب:	۸۹
اهداف توسعه؛ بهبود توانایی های انسانی	۸۹
اهداف میان مدت؛ بهبود بهداشت عمومی	۸۹
فعالیت های جایکا:	۹۵
اهداف میان مدت؛ بهبود استانداردهای آموزشی	۹۶
اهداف جایکا	۹۷
فعالیت های جایکا	۱۰۰
هدف توسعه؛ بهبود قابلیت های سیاسی	۱۰۱
فعالیت های جایکا:	۱۰۴
اولویت جایکا	۱۰۴
الف: اقدامات مبارزه با فقر:	۱۰۴
ب: تولید مواد غذایی:	۱۰۵
ج: حفاظت از محیط طبیعی:	۱۰۶
د: حمایت از بازاری:	۱۰۶

۱۰۶.....	ه: بهبود قابلیت های اداری:
۱۰۷.....	روش همکاری برای کمک چند بخشی به توسعه مناطق روستایی
۱۰۹.....	فعالیت اصلی جایکا در توسعه روستایی
۱۰۹.....	(۱) ظرفیت سازی از طریق کمک های فنی:
۱۱۱.....	(۲) سیاستگذاری توسعه روستایی
۱۱۲.....	(۳) توسعه امکانات (اعطای کمک)
۱۱۳.....	(۴) همکاری در روستاهای ویژه (برنامه توانمندسازی جامعه، برنامه مشارکتی جایکا)
۱۲۴.....	فهرست شاخص های توسعه روستایی
۱۳۵.....	منابع

فهرست اشکال

۵۴.....	شکل ۱-۱: سیستم غیر یکپارچه توسعه روستایی
۵۵.....	شکل ۱-۲: سیستم یکپارچه توسعه روستایی
۵۸.....	شکل ۱-۳: جریان اطلاعات در سیستم توسعه غیر یکپارچه
۵۹.....	شکل ۱-۴: جریانهای اطلاعاتی در سیستم توسعه یکپارچه

فهرست جداول

۷۴.....	جدول ۲-۱: اهداف توسعه در توسعه روستایی
۷۷.....	جدول ۲-۲: اهداف توسعه ۱ "بهبود قابلیت های اقتصادی"
۹۱.....	جدول ۲-۳: هدف میان مدت بهبود سلامت عمومی
۹۸.....	جدول ۲-۴: اهداف توسعه بهبود قابلیت های حفاظتی
۱۰۲.....	جدول ۲-۵: هدف توسعه بهبود قابلیت های سیاسی
۱۰۲.....	جدول ۲-۶: اهداف میان مدت تقویت قابلیت های اجرایی محلی برای تمرکز زدایی
۱۱۴.....	جدول ۲-۷: پروژه های مرتبط با توسعه روستایی
۱۲۵.....	جدول ۲-۸: شاخص های توسعه روستایی از سوی نهاد های بین المللی
۱۲۹.....	جدول ۲-۹: شاخص های توسعه روستایی از سوی نهاد های مشارکت کننده

شکی نیست که در دهه های آینده ارزش های روستایی نسبت به دهه های قبل و حال بیشتر نمایان شود. چراکه نتایج توزیع و پراکندگی جمعیت شهرها و روستاهای کشورهای مختلف جهان، مشکلات متعددی را موجب شده است. از اینرو توجه به سکونتگاههای روستایی به عنوان مکانهایی سالم، ارزان، دارای امنیت روانی و آرامش و نظائر اینها به آهستگی آغاز شده و به نظر در حال شتاب است. برخی محققان توسعه روستایی این حرکت آهسته در حال شتاب، در مقیاس جهانی را مهاجرت بازگشتی به روستاها تلقی کرده اند که به نظر خطاست. ما تمایل بسیاری داریم تا این روند را بصورت مستقل عبارت "حرکت به سمت ارزش های روستایی" بنامیم. اگر این عبارت پذیرفته شود، چاره ای جز اندیشه - دید - توسعه روستایی نیست.

پرسش مهم در این است که سکونتگاههای روستایی از چه ارزش هایی برخوردارند؟ تفاوتی ندارد این روستاها در افریقا، ژاپن، ایالات متحده، یا افغانستان باشند یا در سواحل خلیج فارس و دریای مازندران، در دامنه شمالی البرز باشد یا در مناطق خشک مرکز ایران، حتی حاشیه کویر سخت لوت؛ روستاها در هر یک از این قسمت ها - اقلیت های ویژه ای دارند که مورد توجه ساکنان بومی و غیر بومی است و شاید بتوان گفت همین جذابیت، ارزش های روستایی است که طرفدارانش رو به تزايد است و به پاور ما همین طرفداران در آینده روستا نقش اساسی خواهند داشت.

محیط های روستایی دارای هوای سالم، آرامش، بسیاری از نواحی خوش منظر، محل فراغت، فاقد هیاهو و آلودگی صوتی، دارای بافت و معماری قابل فهم، مواد غذایی ای نسبتاً سالم و ارگانیک، باورها و آداب و سنن فرهنگی، همگرایی ها و همیاء و ابعاد مختلف، مسکن و زمین ارزانتر و از جمله دارای محیط زیست و فضای زیستی جذاب هستند که همه اینها را می توان در زمره ارزش های روستایی دانست. علاقه به هریک از این ارزش ها از سوی انسان روستاها و غیر روستایی به اشکال مختلف و در زمان های گوناگون نمایان می شود و بازتاب می یابد.

در پاسخ به سوال، ما لازم است بدانیم ارزش های روستا در بسیاری از موارد در برابر یا مقابل ارزش های شهر قرار می گیرد. ارزش های اکولوژیکی، ارزش های مواد غذایی ارگانیک، ارزش های امنیت روانی، ارزش های آب و هوایی، ارزش های سلامت، و ارزش های فراغتی، ارزش هایی هستند که زندگی در روستاها را با کیفیت تر کرده و این بیشتر برای شهرنشینان قابل درک و ارزشمند است که علاقمندند بهترین اوقات خود را در دورترین روستاها بگذرانند. با اینحال، تحولات تکنولوژیکی و ارتباطات فهم روستائیشان را از داشته های خود بسیار بالا برده است.

کتاب حاضر صرفاً درباره ارزش های روستایی نیست. البته تماماً درباره توسعه روستایی هم نیست. مولفان سعی داشته اند با تمرکز به دو بحث ارزش های روستایی و سیاست های توسعه بخش اول کتاب را فراهم نمایند و در بخش دوم تجارب سازمان جابکا در خصوص توسعه روستایی را مطرح و اشاعه نمایند.

لازم است گفته شود که علیرغم تدوین و قالب بندی اولیه در خصوص کتاب و تدوین و تکمیل مباحث، شاکله این دو بخش را ترجمه گزارش های مرتبط تشکیل داده است. موضوع کتاب حاضر نیازمند بررسی عمیق دیگر بویژه در ایران است و مولفان بر این باورند که در اینجا طرح بحث اولیه را به انجام رسانده باشند. از اینرو، ما در انتظار تلاش های محققان مطالعات روستایی بوده و آرزو داریم درباره ارزش های روستایی و رویکرد های جدید توسعه روستایی در ایران مطالعات جدیدی آغاز شود.

وحیدریاحی، خدیجه کریمی

تهران، دانشگاه خوارزمی